

MEDLEMSMØTE PÅ FOLKVANG 1. SEPTEMBER 2009. Ca 130 til stede.

Erling Diesen: Svenskeinnvandringen til Geithus.

(manus på 11 sider i historielagets arkiv inneholder navn på svenske innvandrere fra alle folketellingene 1865-1900). Referatet tar ikke med navn, men foredragsholderen er interessert i enda flere opplysninger, og manus kan fås tilsendt fra laget.

I kjerkebøkene for Modum for siste halvdel av 1800-tallet er det mange som flytter ut, til Nord-Amerika, Eiker, Drammen, Kristiania og andre steder. Fram til 1870 er det nesten ingen som flytter inn i Modum, men så snur denne strømmen. Ikke minst begynner innflytting til Geithus. Dit kommer folk fra andre deler av Modum, fra nabobygder, fra andre deler av Norge og også fra Sverige,

I 1865 var det ifølge folketellinga 330 sjeler i Geithus.

I 1900 var det ca 1300.

Bakgrunnen var industrien: "Drammensælva" 1876 og Katfos og Armaturen omkring 1890. Dette skapte mange arbeidsplasser.

I 1875 var det bare 4 svensker i Geithus. 3 av dem jobba på Gjeithus Verk.

I 1877 kommer flere fabrikkarbeidere fra Sverige til Gjeithus Fabrikk. Ingen av disse har kjente etterkommere i Geithus, i motsetning til mange som kom seinere.

Så å si alle svenskene hadde 2 fornavn, men som regel bruktes bare ett.

Svensker kom også til andre deler av Modum, for eksempel til Embretsfoss.

2 kjente navn fra historielaget, Lund og Lind, er også svenske.

Mange svensker fikk sitt første husvære i arbeiderboligene på Majorud.

Mølndal (tidlig papirindustri sør for Gøteborg) og Munkedal (Bohuslæn) var heimsted for flere familier.

Noen av familiene kjøpte seg etter hvert hus eller tomt andre steder i

Geithus. Sutrimark, Olarøa, Bråtan og Skredsvigmoen hadde store innslag av folk med svenske aner.

De alle fleste familiene hadde mange barn, og fram til 1900 hadde de fleste

arbeidsplass i forskjellige deler av produksjonen på Drammenselva

Papirfabrikker, Fra Sverige kom også fabrikkbestyrerne Bergquist (død 1891)

og etterfølgeren Carl Herman Jonsson (1891-98). Deretter kom den

legendariske Ernst Hjalmar Johansson som var i bygda til 1936 og levde helt

til 1952. Bergquists og Johanssons familier er gravlagt på Heggen.

Noen av svenske kom fra jernverksområder og hadde for-og etternavn

(Bernhard, Allard) som kan tyde på at de hørte til vallonske (fransk-belgiske)

jernverksfagfolk som spilte en rolle i den svenske jernindustrien.

Integreringa i det norske samfunnet later til å ha gått ganske bra. De yngre lærte seg raskt norsk, mens de eldre brøt på det svenske livet ut. Diesens bestemor som kom til Skien alt i 1879, sa at de hadde fått beskjed om å lære seg norsk snarest mulig, eller ville de bli kalt svenskeradd og endra mindre hyggelige ting.

Antall navn i folketellingene tyder på at en betydelig del av veksten i Geithus folketall på 1000 personer mellom 1865 og 1900 skyldes svensk innvandring.

Omkring 1905 kunne det være en viss amperhet. I Geithus Fagforenings protokoll fra 1907 er det referert at en av arbeiderne klagde over at han måtte omgås alle disse svenske på jobben. Men da fikk han påpakning av Hans Tandberg, formann i den nystifta foreninga.

"Alle arbeidere må stå sammen", slo Hans Tandberg fast.

Og det er vel like sant i dag som for 100 år sia.

Wermund Skyllingstad
Sekr.